

THL:n asiantuntija-arvioiden keskeiset havainnot

Hyvinvointialueet 300 päivää – onnistumiset ja haasteet

Arviointipäällikkö Tiina Hetemaa

2.11.2023

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

THL:n arviointipäälliköt ja vastuualueet vuonna 2023

Tiina Hetemaa

- Helsingin kaupunki
- Itä-Uusimaa
- Keski-Uusimaa
- Vantaa-Kerava

Taru Syrjänen

- Etelä-Karjala
- Kymenlaakso
- Päijät-Häme
- HUS-yhtymä

Hannele Ridanpää

- Etelä-Pohjanmaa
- Kanta-Häme
- Pirkanmaa
- Länsi-Uusimaa

Jaana Leipälä

- Etelä-Savo
- Keski-Suomi
- Pohjois-Karjala
- Pohjois-Savo

Katja Croell

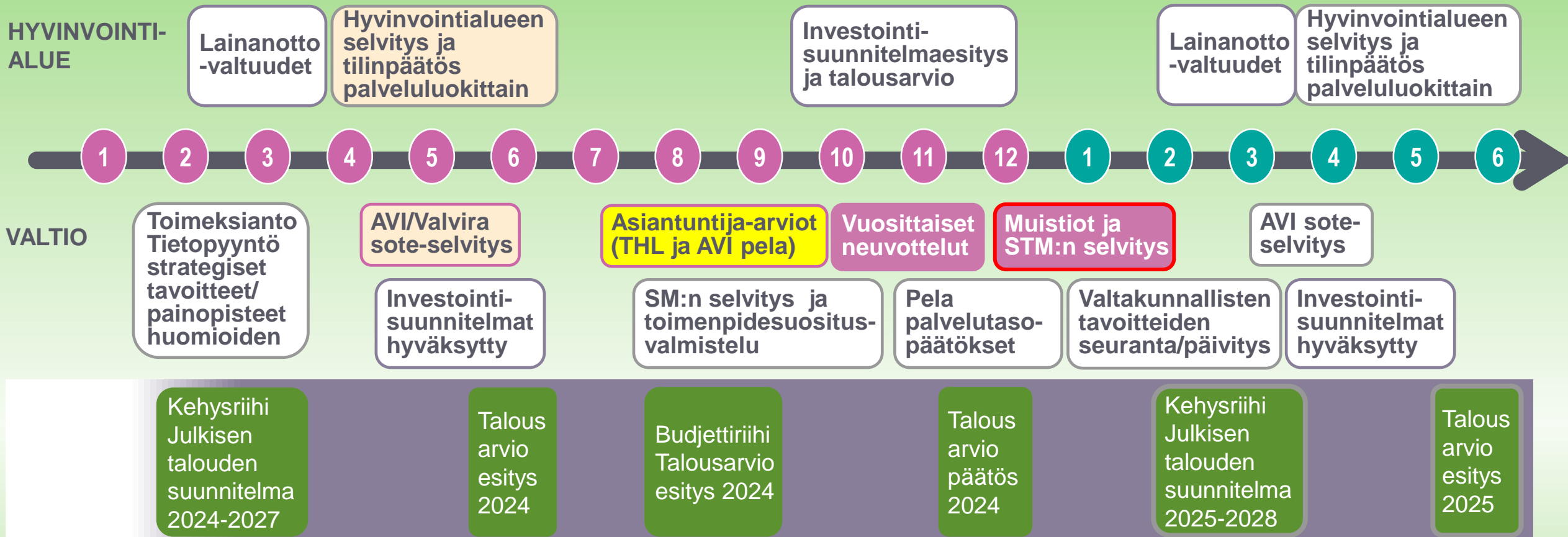
- Pohjanmaa
- Satakunta
- Varsinais-Suomi

Tuulikki Louet-Lehtoniemi

- Kainuu
- Keski-Pohjanmaa
- Lappi
- Pohjois-Pohjanmaa

THL:n asiantuntija-arviot osana sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallista ohjausprosessia

THL:n asiantuntija-arviot julkaistu 24.10.2023

Hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän arvioinnin kohteena:

- Toiminnan ja talouden uudistusohjelmien peilaus suhteessa sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisiin tavoitteisiin ja alueiden strategisiin tavoitteisiin
- Erityisesti konkreettiset toimenpiteet, joilla vastataan alueiden väestön palvelutarpeisiin sekä edistetään palvelujen yhdenvertaista saatavuutta, henkilöstön riittävyttä ja talouden hallintaa

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen Suomessa : Valtakunnallinen asiantuntija-arvio, syksy 2023

[Asiantuntija-arviot löytyvät tästä linkistä](#)

Tiistai 24.10.2023 Asmo, Rasmus Yhdistyneiden Kansakuntien Päivä

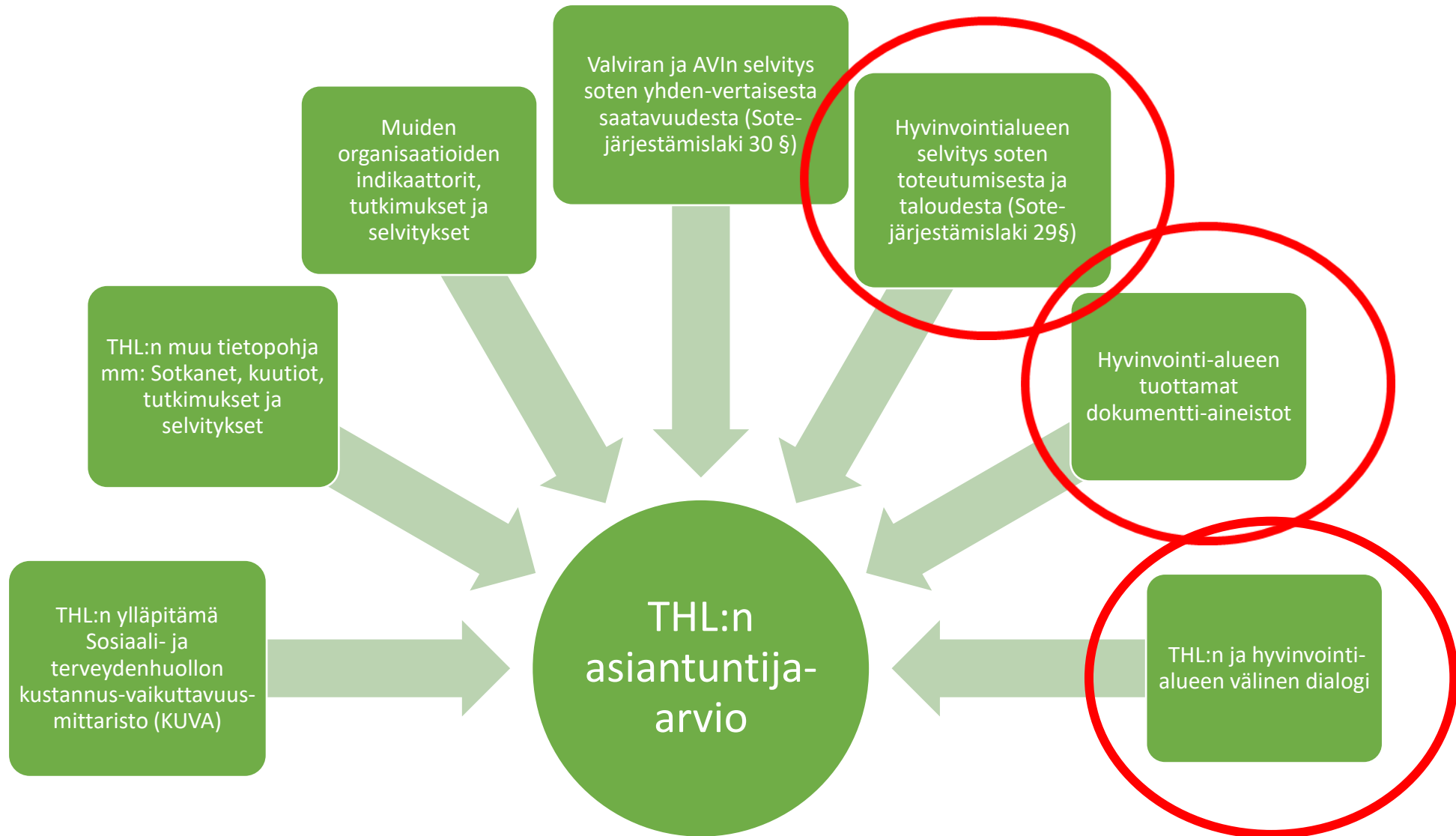
ILTALEHTI

Oulu -3°

THL:ltä karuja tietoja hyvinvointialueiden tilanteista

THL:n mukaan työntekijävaje ja kireä taloustilanne vaikeuttavat sosiaali- ja terveystalouden palveluiden järjestämistä.

THL:n asiantuntija-arviot pohjautuvat laaja-alaiseen tietopohjaan

Lähtökohta oli hyvinvointialueilla erilainen

- Uuden organisaation rakentaminen
  - Uudenmaan erillisratkaisu
- Perusinfraan rakentaminen
  - Esim. talous- ja henkilöstöhallinto, asiakas- ja potilastietojärjestelmät
- Muutos henkilöstölle
- Kokemus ja osaaminen integroidusta palvelujärjestelmästä sekä palvelutuotannon tehostamisesta
- Vuosien ajan johdonmukaisena jatkuneen sopeuttamisen jälkeen saavutettavissa oleva säästöpotentiaali ja tuottavuuden lisäys väistämättä pienenevät
- **Poliittinen päätöksenteko**

Oma-arvio edellytyksistä saavuttaa vuoteen 2025 mennessä valtakunnalliset sosiaali- ja terveydenhuollon tavoitteet

1 = jonkin verran
4 = täysimääräisesti

Yhteistyöalue	Hyvinvointialue	Palvelut on järjestetty yhdenvertaisesti	Osaavan henkilöstön saanti on turvattu	Sosiaali- ja terveysalan veto- ja pito-voimatekijöitä on vahvistettu	Toiminta on taloudellisesti kestävä	Kustannusten kasvua on hidastettu suhteessa palvelutarpeen kasvuun
	Koko maa	3,26	2,17	2,83	2,35	2,57
Etelä-Suomi	Helsingin kaupunki	3	3	3	2	3
	Itä-Uusimaa	3	1	2	2	2
	Keski-Uusimaa	3	2	3	1	1
	Länsi-Uusimaa	4	2	3	4	3
	Vantaa ja Kerava	4	2	3	3	2
	Etelä-Karjala	3	2	3	1	3
	Kymenlaakso	4	3	3	2	3
	Päijät-Häme	4	3	2	3	2
	HUS-yhtymä	3	1	2	2	2
Itä-Suomi	Pohjois-Savo	3	3	3	2	2
	Keski-Suomi	3	2	2	2	3
	Etelä-Savo	4	2	4	3	3
	Pohjois-Karjala	3	3	4	4	4
Sisä-Suomi	Pirkanmaa	2	2	3	3	3
	Kanta-Häme	3	2	2	1	2
	Etelä-Pohjanmaa	3	2	3	2	2
Länsi-Suomi	Varsinais-Suomi	3	3	3	3	3
	Satakunta	3	2	2	1	1
	Pohjanmaa	3	2	3	3	4
Pohjois-Suomi	Pohjois-Pohjanmaa	3	2	3	2	3
	Keski-Pohjanmaa	4	3	3	3	3
	Kainuu	4	2	3	3	3
	Lappi	3	1	3	2	2

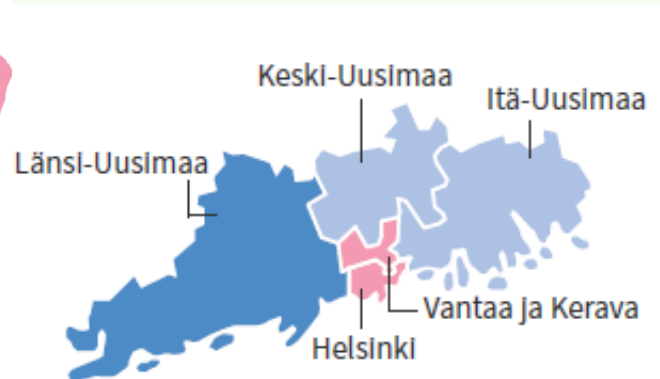
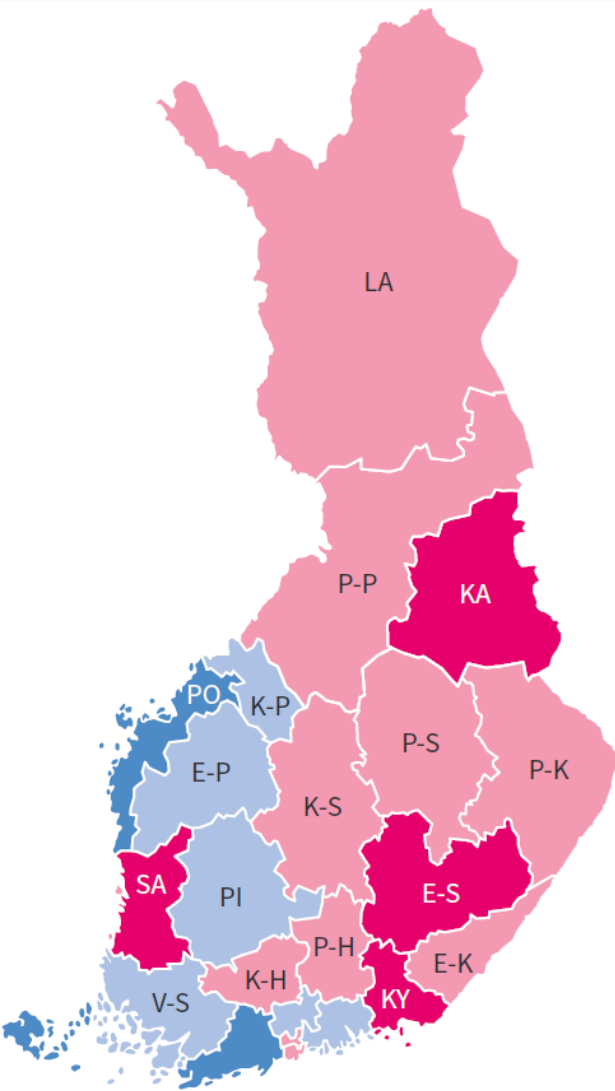
Menetetyt elinvuodet (PYLL)

Menetetyt elinvuodet vuosina 2020–2022
ikävälillä 0 - 80 vuotta / 100 000 asukasta

Koko maa 5 745

Kainuu 7 041, Etelä-Savo 6 849, Satakunta 6 696, Kymenlaakso 6 642

Pohjanmaa 4 553, Länsi-Uusimaa 4 958

Alkoholikuolemat, menetetyt
elinvuodet vuosina 2019–2021
ikävälillä 25–80 vuotta / 100 000
vastaavan ikäistä

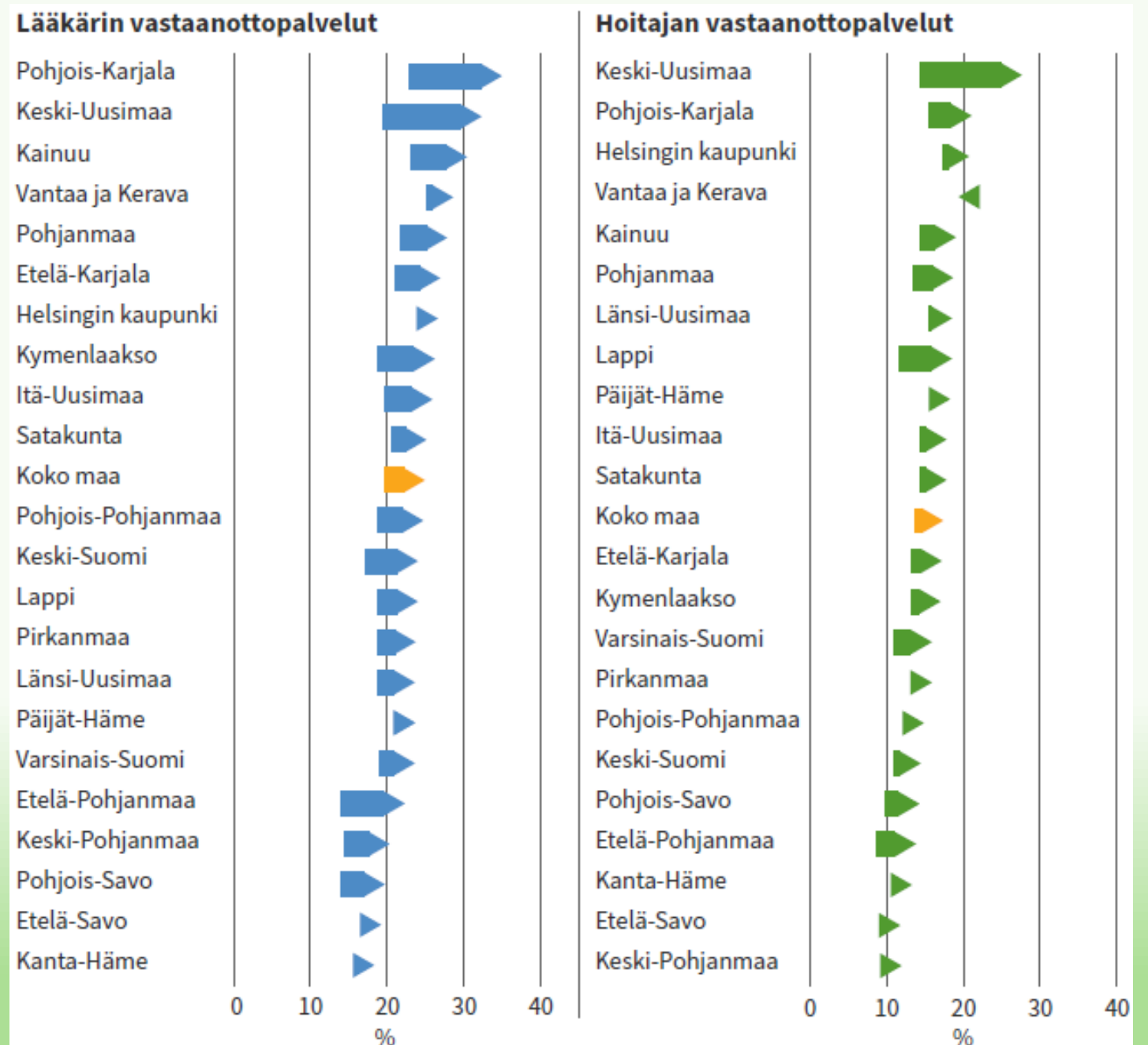
- Koko maa 835
- Kymenlaakso 1 143
- Pohjanmaa 446

Alueiden erilaiset ikärakenteet eivät vääristä ajallista ja alueiden välistä vertailua.

Lääkärin ja hoitajan vastaanottopalveluja riittämättömästi saaneiden osuus palveluja tarvinneista

- Väestökyselyt
- Muutos vuodesta 2020 vuoteen 2022

KUVA-mittaristo ja Sotokuva

Arvioinnissa hyödynnettävät KUVA-indikaattoritiedot raportoidaan sotokuva.fi -palvelussa hyvinvointialueittain ja kunnittain. Indikaattoreita on yli 400.

Indikaattoreiden lukuarvot ja taustatiedot [Sotkanet – verkkopalvelusta](https://sotkanet-verkkopalvelusta)

Sotokuva.fi tarjoaa erilaisia näkymiä vertailuun (numeeriset taulukot, kartat, graafiset kuvat)

Päivittyvä tietopohja
Suodata indikaattoreita nimellä tai numerolla

Näytetään 11 Indikaattoria		Keski-Uusimaa	Länsi-Uusimaa	Vantaa ja Kerava	Etelä-Karjala	
1086	0 - 17-vuotiaat lapset, joista on tehty lastensuojeluilmoitus, % vastaavan ikäisestä väestöstä (THL)	2022	10,0	7,8	12,1	7,9
3497	1.10. - 31.3. aikana lakisääteisen 3 kk:n kuluessa valmistuneet lastensuojelun palvelutarpeen arvioinnit, %	2023	98,0	93,4	78,0	99,8
3496	1.10. - 31.3. aikana lakisääteisen 7 arkipäivän kuluessa aloitetut lastensuojelun palvelutarpeen arvioinnit, %	2023	77,8	98,6	97,6	99,5
3495	1.4. - 30.9. aikana lakisääteisen 3 kk:n kuluessa valmistuneet lastensuojelun palvelutarpeen arvioinnit, %	2022	98,5	95,5	57,6	99,3
3494	1.4. - 30.9. aikana lakisääteisen 7 arkipäivän kuluessa aloitetut lastensuojelun palvelutarpeen arvioinnit, %	2022	83,1	99,3	98,0	100,0
1245	Lastensuojelun avohuollon asiakkaat, 0 - 17-vuotiaat vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä (THL)	2022	3,3	3,3	4,6	1,4

PIILOTA LISÄTIEDOT

Indikaattori 1086

0 - 17-vuotiaat lapset, joista on tehty lastensuojeluilmoitus, % vastaavan ikäisestä väestöstä (THL)

Näytä indikaattorin taustatiedot

Vertailu Kartta Kunnat

Vantaa ja Kerava

Hyvinvointialueiden vertailu

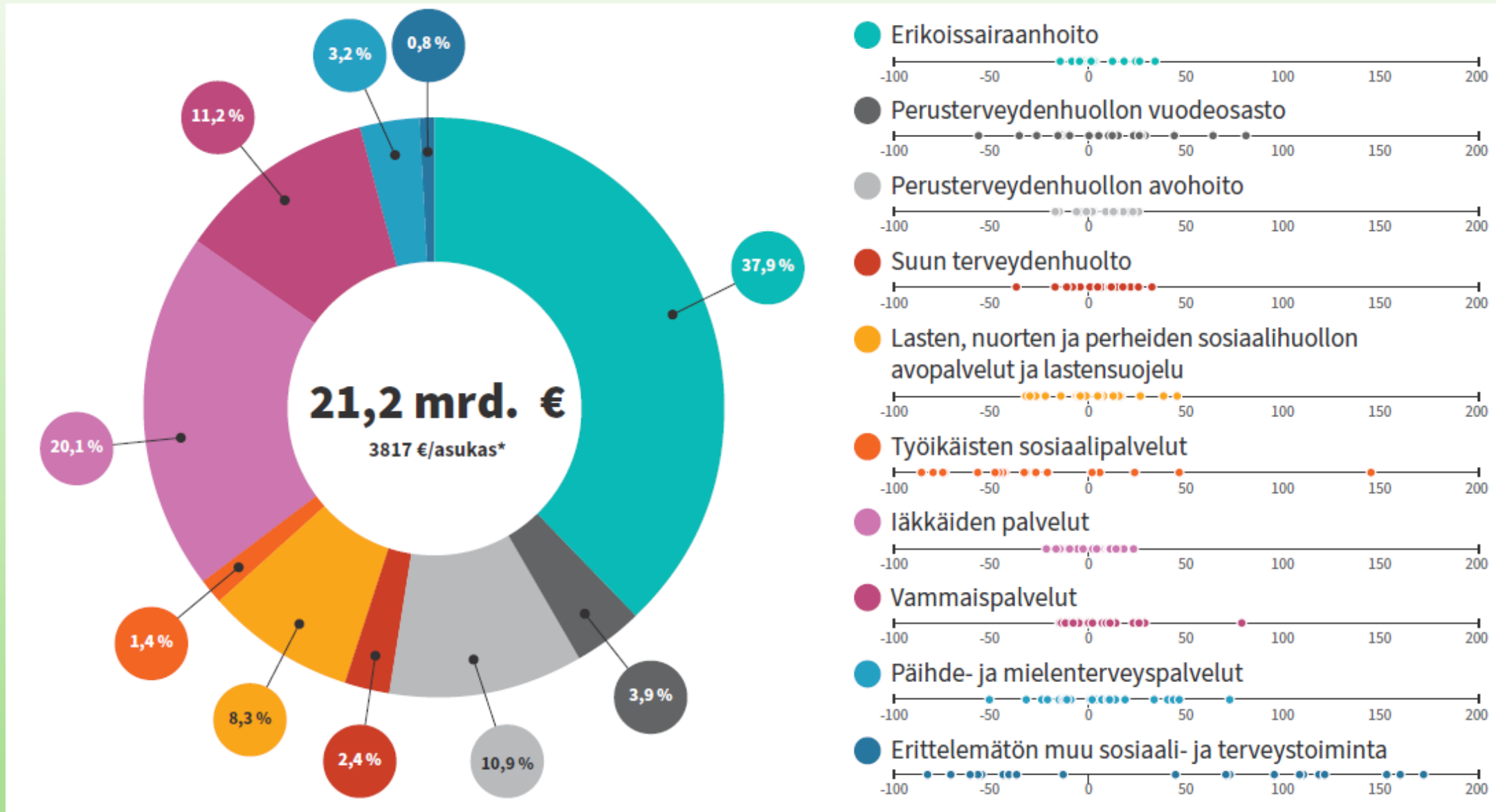
Vuosien vertailu

Jakauma

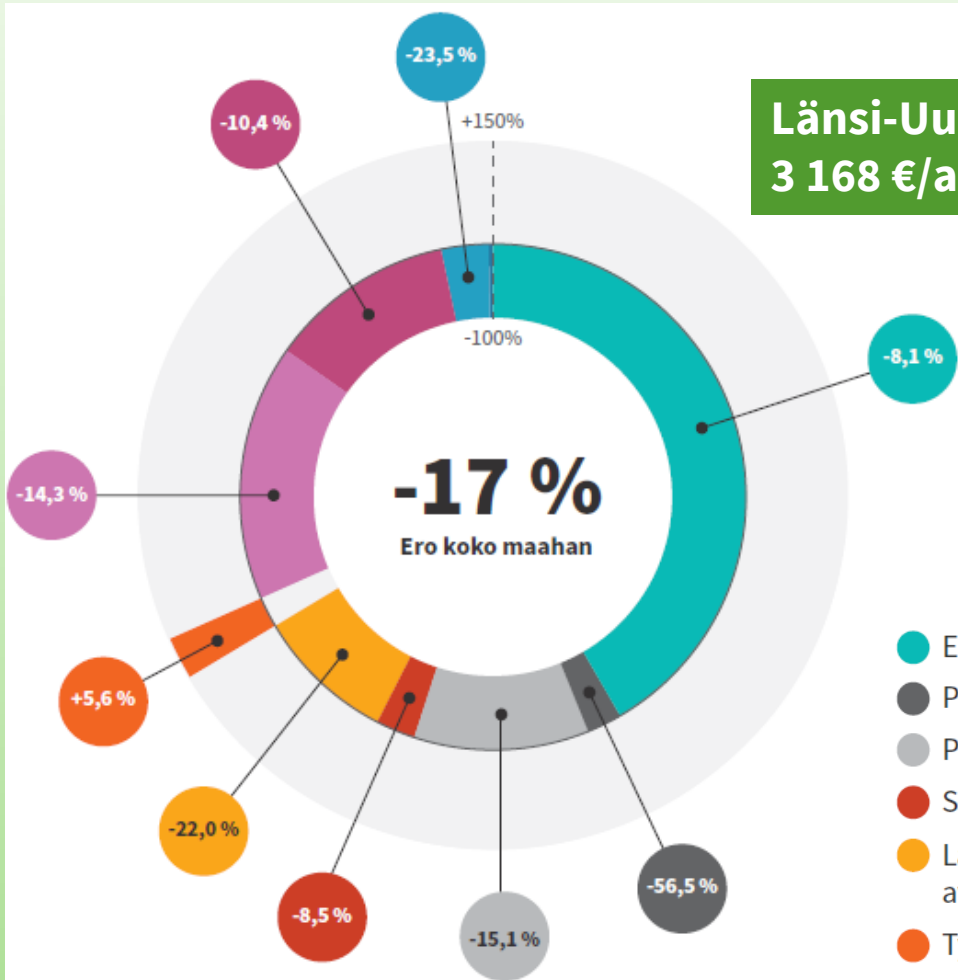
Hyvinvointialueet

6.3 % 12.1 %

Manner-Suomen soten nettokäyttökustannukset vuonna 2022

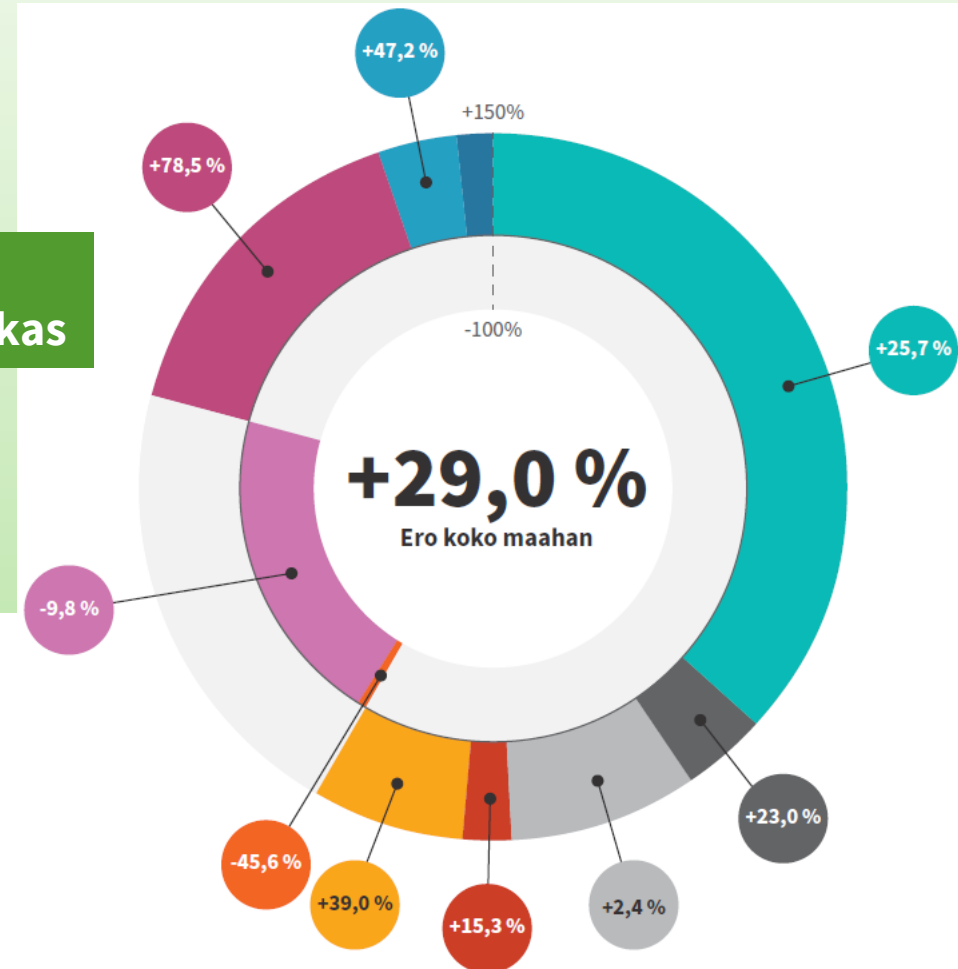

Nettokäyttökustannukset vuonna 2022

Länsi-Uusimaa
3 168 €/asukas

Etelä-Savo
4 923 €/asukas

- Erikoissairaanhoito
- Perusterveydenhuollon vuodeosasto
- Perusterveydenhuollon avohoito
- Suun terveydenhuolto
- Lasten, nuorten ja perheiden sosiaalihuollon avopalvelut ja lastensuojelu
- Työikäisten sosiaalipalvelut
- lääkäiden palvelut
- Vammaispalvelut
- Päihde- ja mielenterveyspalvelut
- Erittelemätön muu sosiaali- ja terveystoiminta

Nettokäyttökustannukset 2018–2022

Asukaskohtaisten reaalisten nettokäyttökustannusten 'kasvu' oli pienintä Kainuussa (-4 %)

Tästä huolimatta kustannukset olivat Kainuussa vuonna 2022 viidenneksen keskimääräistä suuremmat (+21 %)

Suurinta kasvu oli Helsingissä sekä Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella +21 %

Siellä ne olivat kuitenkin edelleen keskimääräistä pienemmät:

Hki -5 % ja VaKe -12 %

Nettokäyttökustannukset vuosina 2018-2022

Palvelutarpeeseen suhteuttamattomat nettokäyttökustannukset ovat kasvaneet vuosina 2018–2022 reaalisesti 8 % vuoden 2022 hintatasolla tarkasteltuna

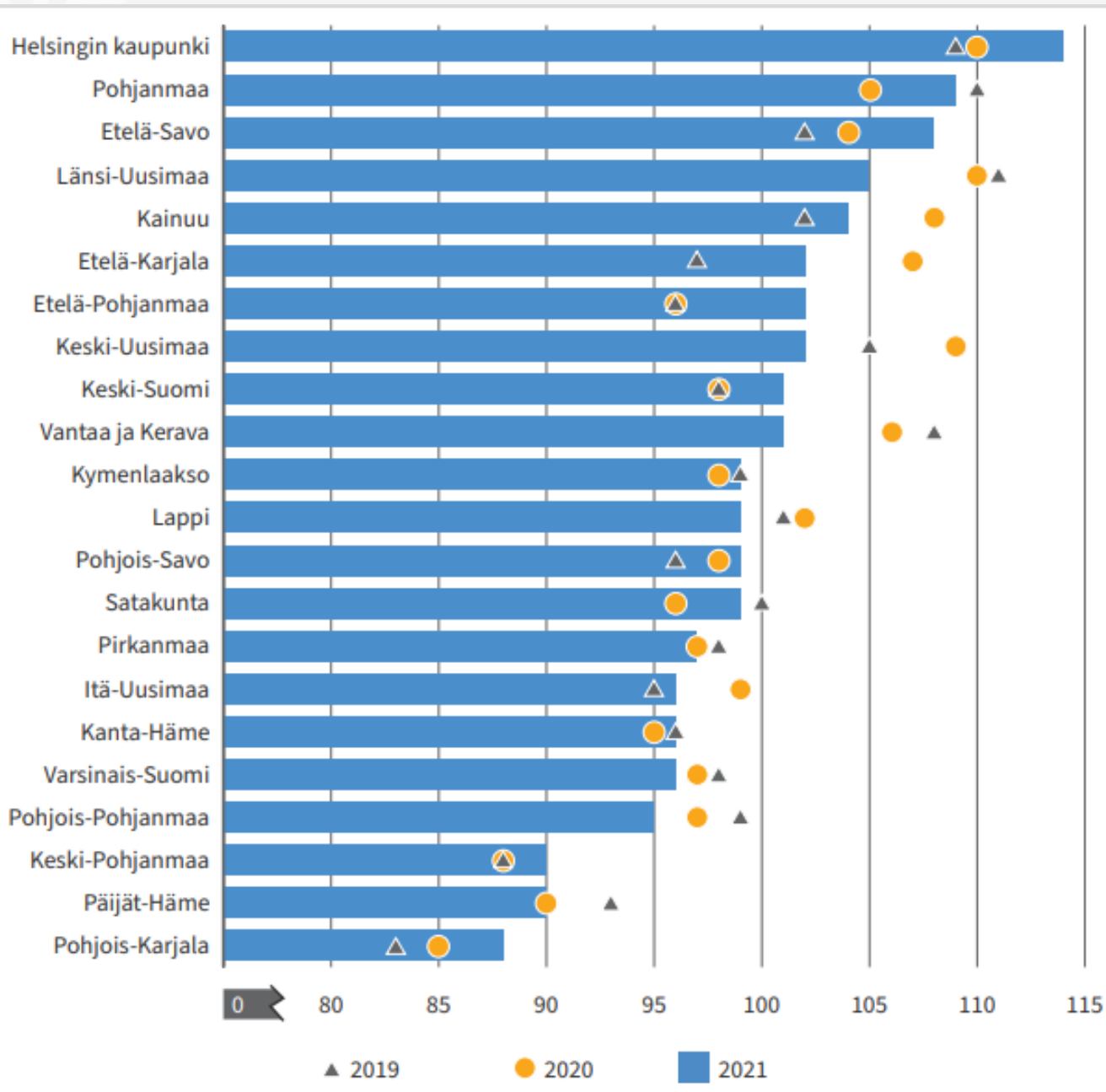
Voimakkainta kasvu oli lasten, nuorten ja perheiden palveluissa koko maa 18 %

- Sosiaalihuollon avopalvelut ja lastensuojelu

Toiseksi eniten kasvoivat iäkkäiden palvelujen kustannukset koko maa 11 %

- Kotihoito, ympärivuorokautinen hoiva ja laitoshoido

Tarvevakioidut nettokäyttökustannukset vuosina 2019, 2020 ja 2021

- V. 2021 palvelutarpeeseen suhteutetut sosiaali- ja terveydenhuollon nettokäyttökustannukset olivat maan suurimmat Helsingissä (+14 %) ja pienimmät Pohjois-Karjalassa (-12 %)
- Indeksi pieneni eniten Länsi-Uudenmaan sekä Vantaan ja Keravan hyvinvointialueilla
- Indeksi suureni eniten Etelä-Savossa ja Etelä-Pohjanmaalla

Alijäämää kertyy kaikilla alueilla

- Valtakunnalliset palkka- ja työmarkkinaratkaisut
- Palkkakustannuksia lisänneet ratkaisut työvoiman saatavuusongelmiin
- Inflaatio
- Ennakoitua suuremmat toimitilavuokrat
- Asiakasmäärien kasvu

ENNAKOITUA SUUREMMAT
HENKILÖSTÖKULUT

VUOKRATYÖVOIMAN JA PALVELUJEN
OSTOT

OSTOPALVELUJEN HINNANKOROTUKSET

KILPAILUTUKSEN TULOKSET

Sopeutus välttämätöntä

- Toiminnan uudistaminen ja talouden tasapainottaminen on välttämätöntä, jotta kyetään jatkossa järjestämään tarpeenmukaiset palvelut väestölle
- Tulevaisuus- ja sopeuttamisohjelmien muutoksilla pyritään vaikuttamaan palvelurakenteeseen siten, että henkilöstömäärä on riittävä tuottamaan tarvittavat palvelut
- Talouden tasapainottamistoimien edellytykset onnistua ovat paremmat jos muutosten toteuttamisessa on päästy jo alkuun

Ehdotettuja sopeuttamiskeinoja

Palvelurakenteen
keventäminen

Palveluverkon ja
palvelukanavien viilaaminen

Integraation edistäminen

Digitalisaation edistäminen

Oikea-aikainen palveluihin
pääsy

Tuotantotapaetuja ja
hankintojen skaalaetuja

Tukipalvelujen tuottaminen

Erikoissairaanhoidon
ostopalvelujen
vähentäminen

Peruspalvelujen sekä
ennaltaehkäisevien
palvelujen vahvistaminen

Järjestämisen eri vaihtoehtoja arvioidaan ja
hyödynnetään muun muassa
yhteistyöalueen tarjoamia mahdollisuuksia

Henkilöstö

Henkilöstöpula on suuri haaste

- Heikentänyt palvelujen saatavuutta
  - Palvelutarpeiden kasvu ja koronapandemian synnyttämä hoitovelka vaikuttaa edelleen
- Johtanut kalliisiin palveluostoihin
- Henkilöstön veto- ja pitovoimien lisääminen
  - Uraohjelmat, sitoutumisraha, valmentava johtaminen, työnjako, tukihenkilöstöä, henkilöstöedut, jne
- Ammattihenkilöstön eläköityminen jatkuu lähivuosina
  - Kevan ennusteen mukaan seuraavien viiden vuoden aikana yli puolella hyvinvointialueista noin viidennes sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöstä siirtyy eläkkeelle.

Kevan ennuste eläköitymisestä seuraavan viiden vuoden aikana, %

	%	Vähiten hyvinvointialueista	%	Eniten hyvinvointialueista
Kaikki alla olevat ammattiryhmät	14	Vantaa-Kerava	21	Lappi
Erikoislääkärit	5	Lappi	30	Keski-Uusimaa
Hammaslääkärit	11	Itä-Uusimaa	29	Päijät-Häme
Kuulontutkijat ja puheterapeutit	5	Keski-Pohjanmaa	28	Etelä-Savo
Lähihoitajat	15	Vantaa-Kerava	22	Pohjois-Karjala
Osastonhoitajat	5	Kymenlaakso	32	Satakunta
Psykologit	9	Länsi-Uusimaa	17	Satakunta
Sairaanhoitajat	11	Kainuu	17	Etelä-Savo
Sosiaalityön erityisasiantuntijat	6	Itä-Uusimaa	32	Pohjois-Karjala
Ylihoitajat	5	Keski-Pohjanmaa	58	Länsi-Uusimaa
Ylilääkärit	14	Länsi-Uusimaa	33	Etelä-Karjala
Yleislääkärit	7	Satakunta	19	Kymenlaakso
Kotityöpalvelutyöntekijät	28	Kymenlaakso	61	Keski-Suomi

Hoitajat pysyvät aiempaa paremmin töissä Etelä-Karjalan hyvinvointialueella – lääkärin määrän kasvattaminen on lähes mahdotonta

Etelä-Karjalan hyvinvointialueella on ongelmia ikääntyneiden palvelujen järjestämisessä sekä jo aiemmin vaivanneessa lääkärin saatavuudessa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen arviointi paljastaa monta hankalaa asiaa – henkilöstöpula on suurin haaste

24.10.2023 05:30

24.10.2023 07:27 · Päivitetty: 24.10.2023 07:27

Tiukka taloustilanne, väestön ikääntyminen ja henkilöstöpula haastavat hyvinvointialueita

[Etusivu](#) / [Päijät-Häme](#)

Vain tilaajille

Väkeä liian vähän, kuluissa kovaa kasvua, talous raskaasti pakkasen puolella... – asiantuntijoilta tylä tekstiä Päijät-Hämeen sote-palveluista

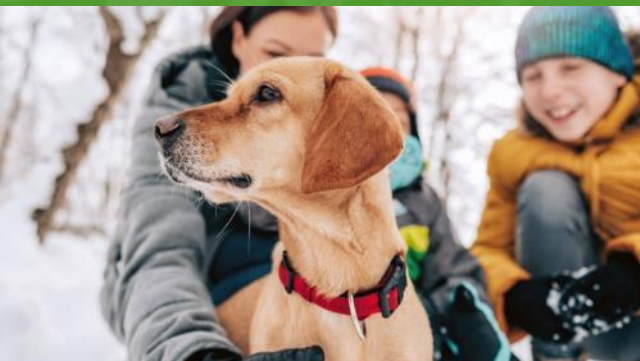
Hoidon jatkuvuus maan paras Itä-Uudenmaan hyvinvointialueella, väestön tyytymättömyys lääkäri- ja hoitajapalveluiden riittävyteen on lisääntynyt

Kymenlaaksossa yli puolet lastensuojelun työntekijöistä työskentelee ilman täyttä pätevyyttä – taustalla työvoimapula

Lastensuojelun määrärajoista on THL:n mukaan saatu hyvinvointialueella pidettyä kuitenkin hyvin kiinni.

Uutiset 24.10.2023 3:00

Taloustilanne, lainsäädäntö ja henkilöstöpula ohjaavat hyvinvointialueiden palvelu-uudistusta

Kiitos

